

PR-NA 6 ARITZAKUN

I.I.D.E.: _____.

Luruko Ateakak– Antsastegi– Aritzakun– Minetako Zokoa– Bagoi– Luruko Ateakak

Luzeera: 13,800 km

Desnibela: 600 mt

Zailtasuna: ERTAINA

Aritzakungo urak ez dira Baztan-Bidasora isurtzen, Errobira baizik (Behenafarroan). Isolamendu hau ez da oztopoa izan, ordea, bertan “Napoleonen Bidea” eta erromatarren garaiko mehategiak izateko. Ibilbidean Lapurdiko kostaldeko ikuspegiak eta Aritzakungo errekaen gardetasuna gozatuko ditugu; bukaeran igoera bizia Bagoiko mendi bizkarreraino. Eskozko eta Antsestegiko lepoen artean hainbat monumentu megalitiko bisitatzeko ahal dira (ikus bukaera).

IRTEERA > Luruko Ateakak edo lepoa, Otsondoko gainera Gorrarendira doan NA-2655 errepideko 3. p.k.-an. Mendi bizkarra eta zabalgunea, aparkaleku modura; bertan babesgune eta ostalaritza zerbitzurik ez.

OHARRAK

- Ibilbidearen desnibelik haundiena (260 mt, bataz berteko %20 pendentearekin) bukaeran dago (10,450 km-an).
- BIDE MEGALITIKOA: Antsastegi (hasieran) eta Eskozko (bukaeran) lepoen artean 2,2 km-tako tarte megalitiko (ikus bukaera: BIDE MEGALITIKOA).

DESKRIBAPENA

0,000 km: LURUKO ATEKAK GAINA (665 mt), edo Ohoinzilota. Ezkerraldean, aparkaleku moduko zabalgunea; haren azpian, XX. mendearen erdialdean ipar amerikar ejerzitoaren eraikuntzen hondakinak. Errepidetik Otsondo aldera (I.M.>) abiatu; eskuinean etxetxo bat.

0,210 km: Mehategien aztarnak (“ateak”) pasatu eta gero, bifurkazioa: Otsondoko errepidea utzi eta Burkaitzea eta Lezeta bentetara doan eskuineko pistatik igo (I.>). “Napoleonen Bidea” dugu hau, Independentziako Gerlan (XIX mendean) ejerzito frantsesa bertatik erretiratu zelako.

0,480 km: Aizalegiko lepoa, pista nagusiak zeharkaturik. Eskuinean (H.E.>), 130 mt-ra, Larrakagaina edo Aizalegiko harrespila dago (IKUS: 129 fitxa). Pistan berriz, borda baten ondok pasatu; iturria.

1,050 km: Bifurkazioa. Eskuinetik, ohianeko pista; ezkerretik segi, pista nagusitik.

1,215 km: Antsastegiko lepoa (715 mt) eta bidegurutzeta: zuzen, pista nagusia bizkarraren bertze aldera; ezkerretik (M.>), eta mendi bizkarrean gora, Antsastegi edo Meatzetako megalitoak (IKUS: 130 eta 132 fitxak). Eskuinera jo (E.>), bizkarreko bide zabaletik eta zerrakura baten ondok; 125 mt aurrerago, balango bat zeharkatu eta ezkerretik jeitsi (I.>), Antsastegi mendia iparraldeko magaletik inguratuz. Bidexka batzutan ez da oso argia; altura mantendu, beti pista nagusiaren gainera eta pago bakan batzuetan barna. Lapurdiko kostaldeko ikuspegiak.

2,100 km: BURDIAKO BIZKARRA (680 mt), zabal eta belartsua; Burdiako lepoa 200 mt aurrerago dago. Ehizi postuak eta, ezkerrean, bunker bat. Orain arte nagusia izan diren mendi larreak eta bizkarra zeharkatu eta erreka zokotik jeitsi (I.E.>). Berehala errekatxo pasa eta haren ezkerretik segi, gero eta argiagoa den bidexkatik.

2,810 km: Pagadi txiki batean sartu eta Lizartzuko erreka zeharkatu (565 mt). Basotik atera eta tarte zelaia, ote eta larreen artean, erreka zokoaren gainetik.

3,450 km: Pista, Iruingo borda baserrira. Bertatik jeitsi (I.>), pagadian sartuz.

3,710 km: Iruingo borda baserria (510 mt), mendi magalean, Aritzakungo ikuspegi ederrak. Etxearen atzetik segitu, belagia mugatzen duen harresiaren ondoko bide zelaitik.

3,900 km: Bihurgunea eskuinera, belagiko harresiaren ondotik jeitsiz. Bideak bertze bihurgune bat ezkerrean egin eta erreka zeharkatzen du, urritza, haritz eta gaztainondoan artean.

4,475 km: Mendi bizkarra eta sasi lepoa (490 mt). Bertze aldetik jeitsi eta 50 mt-ra, bifurkazioa: zuzenean (H.>) eta bizkarretik, Aritzakunera (> km. 7,390). Ezkerretik jeitsi (E.>), magaletik.

4,780 km: Iñabideko ardiborda, eskuinean. Magaleko bidexkatik segi, baso mixto eta belagien artean, hainbat errekatxo zeharkatuz.

5,650 km: Baserri abandonatua (360 mt) eta Pierretako erreka; zeharkatu. Ezkerretik (I.>), Burkaitzeko bentako bidearekin bat egin eta eskuinetik jeitsi (H.>). Erreka zokoko bidexka, haritz, gaztainondo zahar eta gorosti ederretan barna. Errekatxo bat zeharkatuko da.

6,510 km: Aritzakungo erreka zokoa eta ibilbidearen punturik bajuena (295 mt). Bidegurutzea: ezkerretik (E.>), Sumusuko borda eta pista nagusira; eskuinera jo (H.>), erreka zubi trakets batetik zeharkatuz.

6,775 km: Maribeltzenea edo Arraxka baserria, Aritzakungo erreka ondoan. Zuzen segi, ogilabea zenaren ondotik. Bide zabala, magaleko basoa eta harresiz mugatutako belagien artean.

7,100 km: Padura gunea eta errekatxoa; egurrezko zubitxotik zeharkatu.

7,270 km: Ezkerretik, pista nagusitik datorren zubia. Zuzen segi, 50 mt aurrerago Zelaiko borda baserriaren aurretik pasatuz.

7,390 km: Bidegurutzea, erreka pasa eta gero. Eskuinetik (I.M.>), Iruingo borda baserrirako bidexka (> km 4,525). Norabide nagusia mantendu (H.M.>), bailaran zehar.

7,550 km: Kisulabea, ARITZAKUNGO FRONTOIA ETA ESKOLA (330 mt), gaur egun elkarte. Atsedean gunea eta haritz ederrak. Zuzen segi, erreka ondoko bide zaharretik.

7,850 km: Zementozko zubitik erreka pasa eta gero, Aritzakungo pista (335 mt). Bertatik igo 50 mt bidegurutze bateraino; pista utzi eta ezkerretik igo (H.>), haritzen artean. Bidea hestutuz doa, harri mukurua haundien artean: Minetako Zokoan gaude, erromatarren garaiko urre mehategiak, "ruina montium" teknika erabiliz, mendia zulatu (hortik harri pilak) eta hondatuz.

8,550 km: Ezkerrean, haritz haundia, azpitik zulatua eta gurutzea duena. Inguru hezea eta, eguraldi txarrarekin, oso irristakorra.

8,750 km: Minetako iturria ("Fuente intermitente"). Metro gutxitara erreka zeharkatu eta bidexkatik malda gora egin, erreka zokotik eta basotik ateratzen. Bide zabala, harresiz mugatutako belagien artean.

9,055 km: Arroseneko borda baserria (470 mt), harresiz itxitako belagien artean. Zuzen segi (H.>) eta 140 mt aurrerago, ezkerretik datorren bide zabalarekin elkartu. Norabidea mantendu.

9,600 km: Aritzakungo pista nagusia, zementatua. Bertatik igo, ezkerretik.

10,135 km: Kanttaneko borda baserria (520 mt); 100 mt-ko tarte zelaia eta bidegurutzea: pista nagusia utzi eta eskuineko bidetik (M.>) jeitsi, belagien harresiaren ondotik eta basoan sartuz.

10,450 km: Erreka (490 mt). Zeharkatu eta malda gora bizia hasi, bidexkatik, hasieran basotik eta gero iralekuetan barna.

10,920 km: Otsagazteluko ardiborda (630 mt), mendi magalean eta arbolez inguratua. Bidea zabaldu eta, zigi-zaga eginez, mendi bizkarrera igotzen da. Iralekuetan barna segitu (H.>).

11,750 km: Militar instalakuntzen hondakinak (750 mt) eta NA-2655 Gorramendiko errepidea. Bertatik segi, eskuinera (I.>), Bagoi mendiaren magaletik.

12,015 km: Errepidea utzi eta ezkerreko bidexkatik igo. Ehun metrora, padura txiki bat pasatu ondoren, mendi bizkarra eta hesitura baten kantoia (765 mt), Aritzakun eta inguruko mendien ikuspegi zabalarekin. Norabidea (I.M.>) eta altuera mantenduz, bizkarra zeharkatu eta pagadia mugatzen duen bide zabaletik jeitsi. Ehizi postuak agertuko dira.

12,445 km: Ezkerretik pista batekin elkartu eta gero, mendi bizkarra eta errepidea (metro gutxira 5 p.k. eta ardiborda). Ezkerrera jeitsi (M.>), bidexkatik eta bordako belagiaren ondotik.

12,755 km: Eskozko lepoa (650 mt.) eta errepidearen 4 p.k.. Bertatik 60 mt. egin eta ezkerreko bidexkatik igo, magaletik.

12,960 km: Sasi lepoa (670 mt.), Urlegi mendiko hegoaldeko bizkarrean. Bertan harrespila eta zutarri etzana (*IKUS: 115 eta 116 fitxak*). Mendi kaskoa inguratu, beti errepidearen gainetik eta oso argia ez den bidexkatik.

13,325 km: Urlegi mendiko iparraldeko bizkarra (675 mt) eta ehizi postua. Tumulua eta harrespila (*IKUS: 118 eta 119 fitxak*). Bizkarretik jeitsi, errepideruntz.

13,425 km: Urlegiko lepoa (655 mt.) eta errepidea. Gurutzatu, 7 harrespilek osaturiko gune megalitiko zeharkatuz (*IKUS: 120-126 fitxak*). Mendi bizkarra mantendu, errepidea eta ehizi postuen artean; 100 mt aurrerago, ezkerrean, zutarri etzana dago (*IKUS: 127 fitxa*).

13,665 km: Bide zabala; ezkerretik segitu. Beheko magalean, XX. mendearen erdialdean ipar amerikar ejerzitoaren eraikuntzen hondakinak.

13,850 km: LURUKO ATEKAK GAINA (665 mt), edo Ohoinzilota. Aparkaleku moduko zabalgunea. Ibilbidearen hasiera eta bukaera.

BIDE MEGALITIKOA

Luzeera: 4,515 km

Desnibela: 120 mt

Zailtasuna: ERREZA

Aritzakun PR-NA 6 ibilbidearen hasiera eta bukaerako tartea elkartuz Antsestegi eta Urlegiko gune megalitikoak bisitatzen ahal dira, "8" formako ibilaldi bat eginez eta "Napoleonen Bidea" (pista) eta NA-2655 errepidea ardatz hartuta. Bukaeran Maistrugain-Gorramendiko gunea bisitatzen da. ERNE: bide guztia ez dago balizatua, PR-aren tartea baizik.

0,000 km: LURUKO ATEKAK GAINA (665 mt), edo Ohoinzilota. Ezkerraldean, aparkaleku moduko zabalgunea; haren azpian, XX. mendearen erdialdean ipar amerikar ejerzitoaren eraikuntza eroriak. Errepedetik Otsondo aldera (I.M.>) abiatu; eskuinean etxetxo bat.

0,210 km: Mehategien aztarnak ("atekak") pasatu eta gero, bifurkazioa: ezkerretik, Otsondoko errepidea; eskuineko pista zabaletik igo (I.>). Bide hau "Napoleonen Bidea" izenarekin ezagutzen da, Indenpendentziako Gerlan (XIX mendearen hasieran) ejerzito frantsesa bertatik erretiratu zelakoz.

0,480 km: Aizalegiko lepoa, pista nagusiak zeharkaturik. Eskuinean (H.E.>), 130 mt-ra, Larrakagaina edo Aizalegiko harrespila dago (*IKUS: 129 fitxa*). Pistan berriz, borda baten ondotik pasa; iturria.

1,050 km: Bifurkazioa. Eskuinetik, ohianeko pista; ezkerretik segi, pista nagusitik.

1,215 km: ANTSESTEGIKO LEPOA (715 mt). Balizatutako tartearen bukaera: PR-a eta pista nagusia utzi eta ezkerreko jo (M.>) mendi bizkar eta larretan barna igotzeko.

1,360 km: Mendi kaskoa (735 mt) eta Aizalegi-Goizamendiko harrespila (*IKUS: 132 fitxa*). Lapurdiko kostaldea eta Aritzakungo bailarako ikuspegiak. Bizkarretik segi (Mehatzeta edo Kaskolarrutuko bizkarra), lepo bat pasa (715 mt) eta berriz gora egin.

1,720 km: Aizalegiko harrespila (*IKUS: 130 fitxa*), mendi bizkarrean. Ia 100 mt aurrerago Aizalegi edo Artxisuri mendi kaskoa dago (737 mt). Bertara igo edo mendi magaletik segitzen ahal da. Edozein kasutan, ezker aldera (H.>) jeitsi behar da, begibistan diren pista eta lepora.

2,095 km: Aizalegiko lepoa (687 mt) eta pista. Etortzeko ibilbide balizatu beretik itzuli.

2,575 km: Luruko Ateak (665 mt). Errepidea utzi eta ezkerreko jo, bide zabal eta zelaian barna, eta PR ibilbidea mantenduz.

2,760 km: Bide zabala utzi eta eskuinera jo, iralekuan barna jeisteko; 150 mt-ra, Urlegiko zutarri etzana (*IKUS: 127 fitxa*). Norabidea mantendu, errepidea eta ehizi postuen artean.

2,980 km: URLEGIKO GUNE MEGALITIKOA (665 mt), 7 harrespilek osatua (*IKUS: 120-126 fitxak*). Errepidea zeharkatu eta bizkarrean gora, ehizi postuen lerroa segituz.

3,090 km: Urlegiko ipar bizkarra (675 mt), tumulua eta harrespila (*IKUS: 118-119 fitxak*). Ehizi postu baten azpitik tontorra inguratzen duen bidexka, ezkerretik. Azpian, itzultzeko errepidea.

3,470 km: Sasi lepoa (670 mt), Urlegiko hego bizkarrean. Harrespila eta zutarri etzana (*IKUS: 115 eta 116 fitxak*). Mendi magaleko bidexkatik jeitsi, eskuinean muino bat utzirik.

3,685 km: Eskozko lepoa (650 mt.) eta errepidea (4 p.k.-tik gertu). Bertatik itzuli, Urlegiko lepoan barna. Errepidearen tarte hau ez dago balizatua.

4,515 km: LURUKO ATEKAK GAINA (665 mt), edo Ohoinzilota. Aparkaleku moduko zabalgunea. Ibilbidearen hasiera eta bukaera.

MAISTRUGAIN-GORRAMENDI

MAISTRUGAIN

Gorramendiko NA-2655 errepidea segituz, 9. p.k.-an mahai panoramika bat dago. Errepidearen 10. p.k.-ra ailegatu baino lehen, ezkerrean eta errekatxo baten ondoan, Maistrugaingo lepora igotzen den bidexka hasten da (960 mt.). Mendi magaletik igo (M.>), erreka zeharkatu eta bizkarrera ailegatu (0,120 km); eskuinean, igelak babesteko putzua eta bertze aldean, zutarri etzana dago (*IKUS: 184 fitxa*). Bizkarrean behera (H.>), mendi larretan eta bide zehatzik gabe, Maistrugaingo gune megalitikoa dago; 19 harrespilek osatzen dute (*IKUS: 166-183 fitxa*) eta Aizpitxa mendiaren azpiko leporaino (945 mt) zabaltzen da.

Distantzia osoa: 0,410 km. Itzulia bide beretik edo gertu dagoen errepidetik.

GORRAMENDI

Errepide bereko 10,300 p.k.-an, eskuinetik jeitsi (H.E.>) eta 300 mt-ra, Gorramendiko harrespila (*IKUS: 189 fitxa*) aurkitzen da.

Errepide beretik segi eta metro gutxira bide bifurkazioa: ezkerretik segi (errepide nagusia) eta 400 mt-ra, Otararteko lepoa pasa eta gero, errepidearen ezker aldean, Gorramendiko zutarria (*IKUS: 190 fitxa*) aurkitzen da.